

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ วันนี้วันสงกรานต์ วันสำคัญของชาติไทย แต่ไม่ใช่วันสำคัญในพระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนาถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้น ในพระพุทธศาสนาถืออริยสัจ แต่วันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ของเราชาวไทยเราไง

ถ้าวันขึ้นปีใหม่ของเราชาวไทย ชาวไทยเราเนะ คนเฒ่าคนแก่ของเราเป็นผู้ฉลาด ให้นำถือพระพุทธศาสนา ให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เราก็ดึ้นรณรงค์นำคุณเลย จะให้เป็นศาสนาประจำชาติ

แต่เวลาหลวงตาท่านบอกศาสนาประจำหัวใจ ประจำหัวใจของสัตว์โลก สัตว์โลกที่มีความทุกข์ความยากอยู่นี้ ถ้ามีความทุกข์ความยากอยู่นี้ มีกรรมโสดเป็นที่บรรเทา ถ้าเป็นที่บรรเทา มันจะมีบุญกุศล

รู้จักบุญกุศลใหม่ คำว่า “บุญๆ” รู้จักหรือเปล่า ถ้ามันรู้จักคำว่า “บุญ” จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิภวัญญะ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิภวัญญะเวลามาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เพราะการเกิดเป็นมนุษย์มามีกฎหมายคุ้มครอง เวลาเกิดมาเป็นสัตว์ เกิดมาเป็นสัตว์โดนเขาล่า เกิดเป็นสัตว์ เกิดมาเป็นอาหารของเขา

คุณ คุณเมล็ดพันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์พืชที่มันปลิวไปตกที่ไหน ถ้าปลิวไปตกในกองไฟ โคนไฟไหม้ไป ตกไปในน้ำ ไปแช่น้ำเน่าหมด นี่เมล็ดพันธุ์พืชมันไปตกลงที่ไหน ถ้าเมล็ดพันธุ์พืชไปตกที่ไหน เวลาตกที่ไหนนะ ถ้าดินดีอุดมสมบูรณ์มันก็ได้เกิดออกมาขึ้นมา เมล็ดพันธุ์พืชมันก็เปรียบเหมือนหัวใจของเรา เพราะเมล็ดพันธุ์พืชมันเป็นสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตมันต้องผสมพันธุ์ ผสมพันธุ์แล้ว มันแก่ขึ้นมาแล้วมันถึงจะงอกขึ้นมาได้

จิตของเรามีเวรมีกรรมมาในหัวใจ มีเวรมีกรรมในหัวใจ เห็นไหม เมล็ดพันธุ์พืชนั้นถ้าข้างมันกิน เวลาข้างมันไปจี้ โอ้โฮ! เวลามันงอกขึ้นมาเนะ มันมีปุ๋ย โอ้โฮ! มันแข็งแรงเต็มที่เลย

นี่ก็เหมือนกัน จิตของคน จิตของคนที่มีมันทำบุญกุศลมาไง เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบ พระพุทธศาสนา เกิดเป็นมนุษย์มีคุณค่ามาก เวลาคุณค่า มันเกิดมาทุกข์มายาก เกิดมานี้ไหนว่ามีคุณค่าไง ไหนว่าเป็นอริยทรัพย์ไฉ่ ไฉ่ทำไมมันทุกข์มันยากขนาดนี้ไฉ่ ถ้ามันทุกข์มันยากขนาดนี้

คุณก นกเวลามันย้ายถิ่น นกมันอพยพเพราะอะไร อพยพเพราะมันไม่มีอาหารจะกิน นี่ก็เหมือนกัน หมิวัวโลก เวลามันถึงเวลาหน้าฤดูร้อน มันล่าเหยื่อ ล่าเหยื่อเพื่ออะไร เพื่อมันจะจำศีล เวลามันจำศีลนะ สัตว์มันจำศีลเพราะมันไม่มีอาหารจะกินไฉ่ ฤดูกาลของมันไฉ่ เขาบอก ธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของมันก็พันธุกรรมของมันไฉ่ มันตัดแต่งของมัน มันปรับปรุงใน พันธุกรรมของมันไฉ่ใหม่

นี่ก็เหมือนกันนะ หัวใจของเรา หัวใจของเราไฉ่ ถ้าหัวใจของเราเนะ สัตว์มันยังรู้จักจำศีล นี่ไฉ่ วันนี่วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ถ้าวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเนะ เขาก็ให้ไปทำบุญ กุศลวันสงกรานต์ ทำบุญกุศลเพื่อปู่ย่าตายายของเรา ระลึกถึงผู้มีบุญมีคุณกับเรา ถ้ามีบุญกับเรา เนะ มันเป็นกระแสหลัก แล้วกระแสหลักขึ้นมาแล้ว ทางโลกๆ เขาก็แข่งขันกันไฉ่ แข่งขันกันว่าที่ ไหนมันรื่นเริง ที่ไฉ่ไหนมันมีการละเล่น

เราจะทำบุญของเราเนะ เราไปวัดใกล้บ้าน วัดที่ไฉ่ไหนเงียบสงบ วัดที่ไฉ่ไหนเนะ เพราะเราจะ ทำบุญกุศลเพื่อญาติโกโหติกาของเรา เราไม่ไฉ่ไปเล่นคริกครึ้นกับใครทั้งสิ้น เราจะไปหาที่เงียบ ที่สงบ ที่ระลึกถึงบุญถึงคุณไฉ่ ที่เงียบที่สงบที่เราพร้อมเพริยง พร้อมหน้าพร้อมตา ที่มันพร้อม หน้าพร้อมตา มันระลึกถึงคนในบ้านของเรา เห็นใหม่

ทำบุญที่ไฉ่ไหนก็ได้ จะทำบุญที่มันเงียบที่สงบที่สงัด กระแสหลักๆ ไฉ่ วันสงกรานต์ๆ เขาก็ ต้องเล่นอีกทีก็คิกโครมกันไฉ่ ที่ไฉ่ไหนไม่อีกทีก็คิกโครม ที่นั่นไม่รื่นเริงไฉ่ ที่มันรื่นเริง เห็นใหม่

สัตว์มันรู้จักจำศีลเนะ เรานะ เราเป็นคน เกิดมาเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ เราได้ผ่านโลกมามากแล้ว เนะ สิ่งใดที่เราผ่านโลกมามากแล้ว เราจะมีหลักเกณฑ์ของเรา เราจะละวางของเรา ถ้าเราละวาง ของเรา เราจะยับยั้ง ใ้อ้วก้วยรูน ยับยั้งคนที่มันออกนอกกลุ่มนอกรทาง นี้ผู้รัตัญญู ผู้รัตรินาน เรา เป็นแบบอย่างของเขา เราจะเป็นแบบอย่างของเขา เราได้ผ่านโลกนี้มาแล้ว เราได้ผ่านโลกนี้ เรา ได้เห็นมาหมดแล้วไฉ่ใหม่ เห็นมาหมดแล้วเราวางไฉ่ ไม่ไฉ่เห็นมาหมดแล้วเราก็ยึดติดยึดมั่นไฉ่ พอยึดมั่น ต้องเป็นอย่างนี้ๆ ไฉ่

เรา พันธุกรรมของจิตใจ ย้ำคิดย้ำทำงานเป็นจรตเป็นนิสัย ย้ำคิดย้ำทำๆ สวดมนต์เย็นทุกวัน ทำวัตรทุกวัน เราทำของเราทุกวันๆ พอมันขาดไป เออ! วันนี้ขาดอะไรไปก็ไม่รู้ เริ่มต้นจะสวดมนต์ โอ้โฮ! มันคั่นนะ มันจะไปเที่ยว เวลาสวดมนต์มันคิดมันคั่น

ย้ำคิดย้ำทำๆ นี่ไง ทำแล้วทำเล่า นี่พันธุกรรมของมันๆ ใจ ถ้าหัวใจมันทำคุณงามความดีของมัน นี่บุญๆๆ บุญคือทำความดี

เวลาจิตมันปฏิบัติจิต ปฏิสนธิวิญญาณ ไม่ใช่ความรู้สึกของเราเนี่ยะ ความรับรู้ของเรา เขาเรียกว่าอายตนะ วิญญาณผ่านอายตนะตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันอายตนะกระทบเข้าไป มันมีพลังงานอีกตัวหนึ่ง พลังงานอีกตัวหนึ่งนั่นนะจิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้พลังงานตัวนี้ ถ้ามันตายตัวว่า ความรู้สึกของเราตายตัว พอเป็นเทวดามันไม่มีร่างกายนี้ให้รู้สึกนะ สวรรค์ไม่มีตลาด ไม่มีเซเว่น ทิพย์สมบัติ ใครทำอย่างไรได้อย่างนั้น สวรรค์นรกเป็นทิพย์สมบัติ

นรกอเวจี มันอยากจะพ้นของมัน มันโดนแผดเผา มันตายแล้วตายเล่า พอตายแล้วมันก็ฟื้นมาใหม่อยู่อย่างนั้นนะ มันไปไหนไม่ได้นะ นี่ไง ไม่มีเซเว่น ขอน้ำเย็นๆ ลูกสักที ไม่มี นี่ไง มันไม่มีร่างกายนี้ไง ฉะนั้น พอไม่มีร่างกายนี้ ถ้าพูดถึงอายตนะ ๖ เพราะเรามีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เราก็มีความรู้สึกนึกคิดแบบตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจใช้ใหม่ ลมพัดมาก็เย็นใช้ใหม่ เวลามันทุกข์ มันยากขึ้นมา แล้วเวลาไปศึกษาธรรมะก็ศึกษาธรรมะด้วยอายตนะ ๖ ศึกษาธรรมะด้วยขั้น ๕ ใจ

ขั้นไม่ใช่จิต ถ้าขั้นไม่ใช่จิตๆ เวลาเราลืม เวลาเรานึกอะไรได้ แหม! วันนี้ปัญญาดีมาก แจ่มแจ้งไปหมดเลย นั่นนะมันชัดเจน เวลามันลืมละ เวลาความคิดเราลืมละ เงินยังลืมได้เลย บางทีข้าวของเก็บไว้จนลืม แล้วลืมทำไมไม่ตายละ มันถึงไม่ใช่ใจ ขั้นไม่ใช่จิต ความคิดไม่ใช่จิต มันเกิดจากจิต เราลืมแล้วจิตมันยังอยู่ เราทุกข์ขนาดไหน จิตมันก็ยังมีความรู้สึกอยู่ มันไม่เคยตายๆ เพราะมันไม่เคยตายอย่างนี้ไง เวลามันหมดอายุขัยขึ้นไป เวลาเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ขั้น ๑ ขั้น ๔ ขั้น ๕ เทวดาไม่มีรูปร่าง ทิพย์สมบัติทั้งหมด แต่เป็นทิพย์ รู้ได้ด้วยความเป็นทิพย์ ถ้าเป็นพรหม พรหมขั้นเดียว ขั้นเดียวยิ่งละเอียดเข้าไปใหญ่ อาหารของพรหมคือผัสสาหาร คือการกระทบ วิญญาณาหาร กวฬิงการาหาร

นี่ไง มันถึงเวลาเกิดแล้ว มันเกิดเป็นมนุษย์ มันมีขั้น ๕ ขั้นไม่ใช่จิต พอขั้นไม่ใช่จิต ขึ้นมา แล้วความรู้ในขั้นก็เหมือนกับความรู้สึกนึกคิดเราเนี่ย เราคิดสิ่งใด เราสะสมไว้ใน

ความรู้สึกนึกคิดเรานี้แหละ แล้วมันไปกับจิตเราไหม ไป ไปเพราะอะไร เพราะนี่ไง อนุสัย มัน สือถึงกันได้ แต่เราไม่รู้ไม่เห็น แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัตินี้ชัดเจน ชัดเจนแจ่มแจ้ง ผู้ที่จะบรรลुरुธรรมต้องชัดเจนหมด ไม่มีความสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น ความสงสัยในเรื่องหัวใจของตนนะ ไม่ใช่ความสงสัยในเรื่องของโลกธาตุ ๓ โลกธาตุ เทคโนโลยีมันเปลี่ยนแปลงทุกวัน โทรศัพท์ พระใช้ไม่เป็นหรอก แล้วมึงเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร

เทคโนโลยีเรื่องหนึ่ง พระอรหันต์ลืมนอะไรได้ ลืมในสมมุติบัญญัติได้ แต่ไม่ลืมใน อริยสัจ ไม่ลืมในสัจจะความจริง สัจจะความจริงนั้นเป็นอันเดียวกับใจนั้น อันเดียวกับใจนั้นมี อริยสัจอยู่ มันจะแตกแยกไปได้อย่างไร มันแตกแยกจากใจไปไม่ได้เพราะมันเป็นอันเดียวกัน แต่ ขันธ์ไม่ใช่จิต มันคนละอัน ความรู้สึกนึกคิดนี้ เพราะความรู้สึกนึกคิดอันนี้ เราอยู่กับความรู้สึก นึกคิดอย่างนี้ เราอยู่กับความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้มันเลยสงสัยไปหมดใจ

ความสงสัย เราถึงบอกรู้จักบุญใหม่ บุญนะ บุญ ที่เรามาทำกันอยู่ที่นี่ เรามาทำบุญ ของที่ สละไปนี้หรือเป็นบุญ ถ้าของที่สละไปนี้เป็นบุญ โกดังสินค้ำ โอ้อโฮ! บุญมันมากที่สุดนะ ทำเรือ คลองเตยมันมีบุญมากที่สุดเลย เพราะในโกดังแน่นไปด้วยสินค้ำเลย

แต่เพราะมีเจตนา เพราะหัวใจของคน หัวใจของคนที่เกิดมา เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบ พระพุทธศาสนา เพราะการเกิดนี้มีบุญกุศล การกระทำของจิต มโนกรรมๆ ความรู้สึกนึกคิด ความปรารถนา เจตนาที่การกระทำนั้น แล้วเราได้ทำหน้าที่การงานของเรามา สิ่งที่ได้มา เราไป แลกเปลี่ยนมาเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย เป็นปัจจัย ๔

ปัจจัย ๔ นี้ให้กับผู้ทรงศีล ผู้ทรงศีลที่ท่านไม่มีอาชีพ ผู้ทรงศีลไม่ประกอบอาชีพแบบ คฤหัสถ์ ภิกษุ การดำรงชีพต่างจากคฤหัสถ์ คฤหัสถ์ทำอะไร ภิกษุทำอย่างนั้นไม่ได้ ถ้าภิกษุทำ อย่างนั้นไม่ได้ ภิกษุเลี้ยงชีพด้วยปถิแข็ง แล้วสิ่งนั้นไปเสียสละ เสียสละเพื่อดำรงชีพของท่าน สิ่ง ที่สละข้าว ๑ ทัพพีเพื่อดำรงชีพของสมณะ ได้บุญใหม่ ได้บุญเพราะอันนั้นไง เพราะชีวิตนั้นไง ชีวะ สิ่งนี้เป็นบุญ เป็นบุญมันเกิดตรงนี้

นี่ไง เหมือนกับเรา เราจะประพฤติปฏิบัติ ดูพัฒนคติ พัฒนเวลาเปิด แอร์เปิดทั้งวันเลย ไม่ เป็นอานาปานสติ แต่ถ้าเราตั้งใจ หายใจเข้านี่ก็พุทพร้อมทั้งสติสัมปชัญญะนะ ถ้าเรานั่งกันอยู่ที่นี่ เราหายใจทิ้งเปล่าๆ ไม่ใช่อานาปานสติ หายใจไปหายใจมาไม่ใช่อานาปานสติ

แต่มีสติแล้วระลึกรู้ ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกเกิดจากจิตใจ จิตที่เป็นผู้รับรู้ นี่ไง เมล็ดพันธุ์พืชที่มันแตกมันกระจายไปไง ถ้าเมล็ดพันธุ์พืช มันจะเข้ามาตัดแต่งในตัวมันแล้ว เมล็ดพันธุ์มันจะเข้ามาที่มัน เราถึงจะต้องหายใจเข้านี่ก็พุด หายใจออกนี่ก็โธ ถ้าทำไม่ได้เลย มัน เป็นสิ่งที่บางคนทำไม่ได้เลย ทำไม่ได้เลยก็จริตนิสัยไง เมล็ดพันธุ์พืชมันไปตกอยู่บนลานหิน แล้วมันไม่มีดินเลยอย่างนี้ จะทำอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน จริตนิสัยที่มันไม่เป็นเลย เขาถึงใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คำว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” ก็พุทโธนี่แหละ ก็คือลมหายใจเข้าออกนี่แหละ เพราะอะไร เพราะมันจะเข้าไปสู่ใจของ มัน ชั้น ๕ ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชั้น ๕ พิจารณาไปๆ มันปล่อยๆ ปล่อยเข้ามามันไปไหน มันเข้าไปสู่จิตจิต ไปสู่จิตดวงนั้น ถ้าไปสู่จิตดวงนั้น นั่นมันก็เป็นสมาธิใจ มันก็แค่นี้แหละ ปัญญาอบรมสมาธิใจ มันไม่ใช่วิปัสสนาใจ ถ้าวิปัสสนามันต้องเกิดจากจิตใจ เวลาเกิดจากจิต เห็นไหม

เรายังยืนยันทัวตนเราไม่ได้ เราต้องใช้เอกสารชี้ให้ไหม เช่นรับรองเอกสาร นี่ก็เหมือนกัน เรายังหาจิตเราไม่ได้ เราไม่มีความสามารถสิ่งใดๆ เลย แล้วจะทำอะไร ไม่มีสิทธิ์ ยิ่งคนไร้รัฐ ไม่มีสิทธิ์ ยืนยันทัวตนได้หรือเปล่า

ยืนยันทัวตนได้คือยืนยันจิตของตนใจ ถ้ายืนยันจิตของตนได้ มันภาวนาก็เป็นสมบัติของตนใจ ถ้ายืนยันทัวตนไม่ได้ มันก็สมบัติสาธารณะใจ สมบัติสาธารณะก็สมบัติของโลกใจ แล้ว เอ็งได้อะไร สิ่งที่ได้มาก็ได้มาจากการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ได้มาจากบุญกุศลของเราละ

บุญกุศลของเรา เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา วันนี้วัน สงกรานต์ จะไม่ได้ทำอะไรเลยก็ได้สาดน้ำ ไม่ได้ทำอะไรเลยก็ได้เที่ยวสงกรานต์ เพราะเป็นประเพณี วัฒนธรรมของชาติไทย เราก็ได้แค่นี้ เราได้มาพึ่งพิงอาศัยในวัฒนธรรมนี้ เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พ่อแม่ปู่ย่าตายายของเรานับถือพระพุทธศาสนา พ่อแม่ปู่ย่าตายายของ เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง เราก็ได้อาศัย ได้อาศัยขึ้นมาก็ได้แค่นั้นแหละ แต่ สมบัติของเราไม่มี สมบัติมันไม่เป็นของเรา มันไม่เป็นปัจจัยตั้ง สันติภูมิจิโง ไม่เป็นสัจจะ ความจริงขึ้นมาไง พังธรรมดาๆ เพื่อเหตุนี้ไง

นี่ไง วันนี้วันสงกรานต์ วันสงกรานต์เป็นวันสำคัญของชาติ ชาตินี้เพื่ออะไร เพื่อการ ปกครอง ชาติ ประชาชน มวลชนให้มีความร่มเย็นเป็นสุข รัฐบาลมันก็ปกครองได้ง่ายใช้ไหม มันก็เป็นความดีงามไปหมด วันสำคัญของชาติ

แต่ว่าวันสำคัญของศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พุทธ ธรรม สงฆ์รวมอยู่ในหัวใจ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน หัวใจของตนมันเป็นพุทฺธะ หัวใจของตนเป็นพุทฺธะ เราปรารถนา คุณิ เวลาคนเขาไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ เขาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด แก่ เจ็บ ตาย เพื่อให้ระลึกถึงท่านไง แต่หัวใจของเราทำไมไม่ระลึกถึง

ถ้าพุทฺธะ ครูบาอาจารย์ของเราให้ระลึกถึงหัวใจของตนไง พุทฺธะอยู่ในหัวใจของตนไง ถ้าใครพยายามหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตมันสงบเข้าไป เราจะไปเฝ้าพุทฺธะในหัวใจของเราไง พุทฺธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

พุทฺธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แล้วตอนนี้จิตใจเศร้าหมองไหม ตื่นไหม ง่วงเหงาหาวนอน ล้ามะเลเทเมา หลวงพ่อเทศน์ให้จบไวๆ จะไปเล่นสาดน้ำแล้ว ใจมันไปอยู่ที่ขันน้ำนั่นนะ นี่ใจมันตื่นไหม เขาแสดงธรรมอยู่

การแสดงธรรม ดวงอาทิตย์มันส่งพลังงานของมันไปนะ ให้กับทุกบ้านเรือน พลังงานที่มันจะใช้ประโยชน์อันนั้นไง ไม่ต้องการไง มันจะไปสาดน้ำนั่นไง พอมันไปสาดน้ำ มันไปเรื่องความพอใจของมัน เห็นไหม

สภาวะแวดล้อม สภาวะแวดล้อมที่ไม่ดี สภาวะที่เสียหาย มันจะส่งผลไปทุกๆ เรื่องเลย อากาศเป็นพิษ ัญญาหารจะไม่มีให้ได้กิน เวลามันเสียหาย มันเสียหาย ไม่ตื่น ไม่เบิกบาน หัวใจถ้ามันไม่ตื่น ไม่เบิกบาน ไม่แจ่มใส จบ มีแต่ความเศร้าสร้อย มีแต่ความหงอยเหงา มีแต่วิณธรรม

เราเกิดมา นี่ไง เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ก็ได้อาศัยวิณธรรมของชาวพุทธเท่านั้นแหละ แต่ถ้าเป็นความจริง ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราจะทำความเป็นจริงของเราขึ้นมา ถ้าทำความเป็นจริงของเราขึ้นมา นี่แหละที่เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาที่ได้ทรัพย์ที่แท้จริง ครูบาอาจารย์ท่านเน้นย้ำ เน้นย้ำที่นี่

แล้วถ้ามันเป็นที่นี่แล้วนะ แม้แต่ทางทฤษฎี ทางวิทยาศาสตร์ เราเข้าใจได้ เรายังท่องได้เลย เราทำได้หมดแหละ นี่ก็เหมือนกัน ทฤษฎีที่เราศึกษาในพระพุทธศาสนานะ เราได้มาด้วยวิณธรรม เราได้มาด้วยปัญญาตายายของเราเป็นผู้ที่ฉลาด ให้เลือกนับถือพระพุทธศาสนา แล้วเรา

ได้เข้ามาพบได้เข้ามาเจอในพระพุทธศาสนา เราก็ได้อาศัยประเพณีวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ถ้ามันเป็นจริงๆ นะ มันเป็นเรื่องจริงในหัวใจของเรานะ ถ้าเป็นเรื่องจริงในหัวใจของเรา อันนั้น ความจริงอันนั้นนะ นี่ไง ที่พระพุทธศาสนามีคุณค่า มีคุณค่าที่นี้ไง

มีคุณค่าว่า พระพุทธศาสนาสอนเรื่องอะไร สอนเรื่องทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับวิธีการดับทุกข์ ถ้าเรดับทุกข์ได้ตามความเป็นจริง เรามีคุณธรรมในหัวใจอันนั้น มันประเสริฐ เลอเลิศไป พระพุทธศาสนาสมบูรณ์ไป พระพุทธศาสนามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธมีพระพุทธเจ้า มีพระธรรม มีอริยสงฆ์ มีความจริงในหัวใจ มันเป็นเรื่องจริงขึ้นมา พระพุทธศาสนาถึงได้แวววาวมีค่ามากๆ

แต่พวกเราก็ได้แค่นี้ ได้ฟังแต่ข่าวลือเขาเล่าว่า แล้วก็ไม่ได้เห็นได้อะไรเลย ไปวัดก็หลงพ่อค้าอีกต่างหาก

อืม! ค่าแน่นอน ก็เอ็งเอากิเลสมาอวด กิเลส ไม่ต้องการ ต้องการคุณงามความดี คุณงามความดีนะ คุณงามความดีที่เป็นจริงอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่อหังการ ไม่ทำลายใคร ไม่เบียดเบียนใคร ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น ไม่เบียดเบียนหัวใจของตน ทำชั่ว กรรมชั่วทั้งนั้น ทำดี กรรมดี ใจนี้ต้องการปรารถนาสิ่งที่ดีๆ มันจะไม่ทำกรรมชั่วแน่นอน เอวัง